На 19.08.2014 г. Българският център за нестопанско право (БЦНП) представи Индексът за устойчивост на неправителствените организации (НПО) в България за 2013 г. Своето мнение за състоянието на гражданското общество споделиха официалните гости на събитието Петко Петков, зам.-министър на правосъдието, Томислав Дончев, евродепутат, Ива Таралежкова, Форум Гражданско участие, и Деяна Костадинова, съветник на Президента. Индексът беше представен от Любен Панов, програмен директор в БЦНП, а участници от над 20 неправителствени организации взеха участие в дискусия за трудностите и възможностите пред гражданския сектор в България.

Индексът за устойчивост на неправителствените организации (НПО) в България за 2013 г. е 3,3, т.е. остава непроменен в сравнение с 2012 г. Това нарежда страната ни на 9-о място в Централна и Източна Европа и показва, че гражданският сектор у нас все още е нестабилен.

Лидери в изследването са Естония, Полша и Чехия.

Индексът се изработва от Американската агенция за международно развитие (USAID) в партньорство с Българския център за нестопанско право (БЦНП). Той проследява развитието на гражданския сектор в 29 държави от Централна и Източна Европа и Азия през последните 17 години. Наблюдава се състоянието на организациите, като вниманието се фокусира върху правната среда, организационния капацитет, финансовата устойчивост, застъпничеството, предоставянето на услуги, инфраструктурата и обществения престиж. Оценките за всяка област варират от 1 (най-висока степен на устойчивост) до 7 (най-ниска степен на устойчивост). Оценки между 1 и 3 показват висока степен на устойчивост, оценки между 3 и 5 показват затруднена устойчивост, а оценки над 5 – липса на устойчивост. Общата картина показва състоянието на гражданското общество.

В сравнение с миналата година за България е отчетено влошаване в три сфери – правна рамка, застъпничество и обществен престиж.

Влошаването в застъпничеството е заради решението на много организации да не взаимодействат с правителството заради протестите, многото избори и вотове на недоверие, които затрудниха работата с институциите. Дори и успешните кампании срещу предложенията на Яне Янев за декларираме на доходите на управителните органи на неправителствени организации, срещу предложения за неуместни назначения, както и опита за сливането на ДАЗД с Министерството на спорта, показват, че основната тенденция е кампаниите да са срещу лоши решения, а не в подкрепа на добри идеи. Във връзка с това, Петко Петков, зам.-министър на правосъдието, сподели, че: „В правосъдието всички добри решения са се случили заради натиска и предложенията на НПО.“

В останалите области се отчита несигурността на правната среда и влошаването на съдебната практика при регистрация на неправителствени организации, анти-НПО

кампания в някои медии по време на протестите, отказ на електронни медии да отразяват дейности на гражданското общество и др.

Дори и в сферата, в която имаме напредък – финансова устойчивост, той се дължи на дейността на нови чуждестранни донори – Швейцарската програма за сътрудничество и Норвежкия финансов механизъм, както и на увеличението на корпоративните дарения, на новите методи за набиране на средства. Отчита се обаче, че не е въведено конкурсното финансиране от държавата, което е част от приетата Стратегия за развитие на гражданските организации.

По показател „Организационен капацитет на НПО“ България се нарежда на 23-то място, като след нас са само Русия, Беларус, Азербейджан, Таджикистан, Узбекистан и Туркменистан. Индексът ясно показва, че гражданските организации в България не се стремят да увеличат или запазят своя организационен капацитет, а се опитват да оцелеят.

Томислав Дончев, евродепутат, набеляза някои от най-сериозните трудности пред гражданските организации през последните години – от една страна по отношение на човешкия ресурс – голяма част от експертните кадри на НПО бяха изтеглени в държавната администрация след присъединяването на България към ЕС, от друга – по отношение на финансирането на дейността им. Той отбеляза, че по формални показатели средствата, предоставяни на НПО, се увеличават през годините, но голяма част от тях са за управление на социални услуги, а не за реализиране на граждански инициативи, което е автентичната роля на НПО сектора.

В заключение, Любен Панов, БЦНП, сподели примери за лошия опит на НПО, промяната на които би била индикатор за напредък в признанието и участието на гражданския сектор в процеса на вземане на решения: „Вместо да набелязвам какви закони или стратегии трябва да се променят, искам да набележа няколко конкретни, практически неща, които си пожелавам да се случат в България. Искам при срещи с представители на правителството да не се налага да обясняваме каква е ползата от гражданските организации. Искам да получаваме отговор на всички становища, които изпращаме. Не искам да участваме в работни групи, които се прекратяват без резултат от работата си или да работим по стратегии, които после не се прилагат.“